

**Vabariigi Valitsuse 28. jaanuari 2025. a määruse nr 9 „Euroopa Komisjoni ja Euroopa Liidu Nõukogu grupierandite määruste rakendamine konkurentsiseaduse § 6 lõike 1 kohaldamisel“ muutmise eelnõu seletuskiri**

## **1. Sissejuhatus**

### **1.1. Sisukokkuvõte**

Määruse eelnõu kohaselt tehakse muudatus Vabariigi Valitsuse 28. jaanuari 2025. a määruses nr 9 „Euroopa Komisjoni ja Euroopa Liidu Nõukogu grupierandite määruste rakendamine konkurentsiseaduse § 6 lõike 1 kohaldamisel“ (edaspidi *määrus nr 9*). Määrus nr 9 sisaldab nimekirja Euroopa Liidu (EL) grupierandi määrustest, mida rakendatakse ka riigisisises konkurentsioiguses, samuti nende kohaldamise ulatust, erisusi ja tingimusi.

Muudatuse vajadus on tingitud sellest, et määruse § 1 punktis 3 viidatud senise, tehnosiirdekokkuleppeid käsitleva grupierandi määruse nr 316/2014 asemel kohaldatakse alates 1. maist 2026 komisjoni määrust (EL) 2026/877 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki tehnosiirdekokkulepete suhtes. Uus määrus asendab varasema määruse (EL) nr 316/2014 ning säilitab tehnosiirdekokkulepete grupierandi põhilise ülesehituse, kuid täpsustab mitut sisulist küsimust ning ajakohastab raamistikku digitaalse ja andmemahuka majanduse arenguid arvestades.

Sisuliselt on muudatused eeskätt täpsustava ja ajakohastava iseloomuga. Kavandatavas määruses ja selle rakendamist selgitavates suunistes on muu hulgas täpsustatud turuosa arvutamise reegleid, sealhulgas veel turule laskmata tehnoloogiate käsitlemist, ning pikendatud teatud juhtudel turuosa piirmäärade ületamise korral kohaldatavat üleminekuperioodi. Seejuures ei muutu tehnosiirdekokkulepete grupierandi põhiloogika ega eesmärk: jätkuvalt soovitakse soodustada innovatsiooni, tehnoloogia arengut ja õiguskindlust olukorras, kus konkreetse kokkuleppe tõhususele kaasaaitav ja konkurentsi edendav mõju kaalub üles kokkuleppes sisalduvatest piirangutest tulenevad võimalikud konkurentsi kahjustavad mõjud. Seetõttu on määrus nr 9 vaatamata muudatustele Eesti jaoks jätkuvalt asjakohane ja sobiv, sest see tagab kooskõla kehtiva ELi konkurentsioigusega ega too kaasa vajadust kehtestada riigisiseseid erisusi.

Eelnõukohase määrusega ei seata uusi kohustusi ega nõudeid ettevõtjatele, inimestele ega riigile, samuti ei suurendata olemasolevaid kohustusi, mistõttu puudub muudatustel mõju halduskoormusele.

### **1.2. Ettevalmistaja**

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiits- ja Digiministeeriumi õiguspoliitika osakonna intellektuaalse omandi ja konkurentsioiguse talituse nõunik Natalia Mäekivi (natalia.maekivi@justdigi.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteoimetanud Justiits- ja

Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Inge Mehide (inge.mehide@justdigi.ee).

### 1.3. Märkused

Eelnõukohase määrusega on kavas muuta Vabariigi Valitsuse 28. jaanuari 2025. a määruse nr 9 „Euroopa Komisjoni ja Euroopa Liidu Nõukogu grupierandite määruste rakendamine konkurentsiseaduse § 6 lõike 1 kohaldamisel“ 01.02.2025 jõustunud redaktsiooni (avaldamismärkega RT I, 29.01.2025, 13).

## 2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõukohase määruse eesmärk on tagada kõikide ELi grupierandite jätkuv kohaldatavus ka neile konkurentsiseaduse (KonkS) alusel konkurentsi kahjustavatele kokkulepetele, millel ei ole mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele, et vähendada haldus- ja bürokraatlikku koormust ning hoida kokku ettevõtjate õigusnõustamisega seotud kulused.

Määruse eelnõu kohaselt muudetakse määruse § 1 punkti 3 ehk muudetakse tehnosiirdekokkuleppeid käsitleva grupierandi määruse numbrit.

Tehnosiirdekokkulepped on kokkulepped, millega üks pool annab teisele poolele loa kasutada kaupade või teenuste tootmiseks teatavaid tööstusomandiõigusi (nt patendid, disainilahenduse õigused, tarkvara autoriõigused ja oskusteave). Sellised kokkulepped suurendavad tavaliselt majanduslikku tasuvust ning toetavad konkurentsi, kuna vähendavad kattuvat uurimis- ja arendustegevust, stimuleerivad esialgset uurimis- ja arendustegevust, hoogustavad uuendusi, hõlbustavad uurimis- ja arendustegevuse tulemuste levikut ning tekitavad konkurentsi tooteturul. Grupierand kohaldub jätkuvalt tingimusel, et kokkuleppeosaliste ühine turuosa asjaomasel turul ei ole suurem kui 20% konkurentide puhul ning 30% mittekonkurentide puhul ning et kokkulepe ei sisalda grupierandis täpsustatud konkurentsi kahjustavaid piiranguid.

Võrreldes vana tehnosiirdekokkuleppeid käsitleva grupierandi määrusega nr 316/2014, on uues määruses tehtud järgmised sisulised muudatused:

a) **terminite täpsustamine.** Ajakohastatud on põhiterminite definitsioone. Eriti olulised on muudatused aktiivse ja passiivse müügi määratlustes, mis on viidud täielikku kooskõlla komisjoni määrusega (EL) 2022/720 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes (ELT L 134, 11.05.2022, lk 4–13) (artikkel 1);

b) **varajases faasis tehnoloogiate turuosa lugemine 0% suuruseks.** Täpsustatakse, et selliste tehnoloogialahenduste turuosa, mille põhiste lepinguliste toodete müüki veel ei toimu, tuleks määruse kohaldamisel lugeda nulliks (põhjenduspunkt 13);

c) **pikendatud üleminekuperioodi (ingl *grace period*) kehtestamine.** Senise kahe aasta asemel lubab uus määrus jätkata erandi kohaldamist kuni kolme järjestikuse kalendriaasta jooksul pärast aastat, mil turuosa 20% või 30% künnis esimest korda ületati (artikli 8 punkt e).

Samuti on rida sisulisi täpsustusi tehtud uues komisjoni teatises<sup>1</sup> suunistega tehnosiirde grupierandi rakendamise kohta. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul on kõik uues määruses sätestatud tingimused Eesti turu jaoks sobivad ega nõua KonkSi § 7 lõike 2 kohast määruse kohaldamise ulatuse või erisuste täpsustamist ega lisatingimuste kehtestamist.

Määruse artikkel 10 kehtestab üleminekuperioodi, mille kohaselt saavad kuni 30. aprillini 2026 kehtinud määrusele nr 316/2014 vastavad lepingud senisel juhul kehtida kuni 30. aprillini 2027. Määrus ise jõustub 1. mail 2026 ja kehtib kuni 30. aprillini 2038.

### **3. Määruse mõjud**

Määruse muutmine on tehnilist laadi ja on tingitud eelkõige viidetava Euroopa Liidu määruse uuendamisest. Kuigi komisjoni määrus (EL) 2026/877 sisaldab varasema regulatsiooniga võrreldes mitmeid täpsustusi, ei muuda need Eesti õiguskorras tehnosiirdekokkulepete hindamise põhialuseid ega too kaasa olulist praktilist lisakoormust. Muudatuse eesmärk on tagada siseriikliku viite ajakohasus ja kooskõla kehtiva Euroopa Liidu õigusega. Kuna eelnõukohase määruse mõju ei ole oluline, siis ei ole vaja koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 65 lõikes 2 sätestatud mõjuanalüüsi.

### **4. Määruse rakendamisega seotud kulud ja tulud**

Muudatustega ei kaasne riigile lisakulusid ega -tulusid.

### **5. Määruse jõustumine**

Määrus jõustub üldkorras. See hakkab kehtima kolmandal päeval pärast kehtivas korras avaldamist – arvestades, et määruse rakendamiseks ei ole selle sihtgrupil vaja oma tegevusi kohandada, puudub vajadus hilisema jõustumisaja järele.

### **6. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon**

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks ministeeriumidele ning arvamuse avaldamiseks Konkurentsiametile, Eesti Advokatuurile, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Suurettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Kaupmeeste Liidule, Teenusmajanduse Kojale, Eesti E-kaubanduse Liidule, Eesti Otsemüügi Assotsiatsioonile, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, Tööandjate Keskliidule, Riigikohtule, Tallinna Ringkonnakohtule, Tartu Ringkonnakohtule, Harju Maakohtule, Pärnu Maakohtule, Viru Maakohtule, Tartu Maakohtule, Eesti Kohtunike Ühingule, Tartu Ülikooli õigusteaduskonnale, Õiguskantsleri Kantseleile, Eesti Tarbijakaitse Liidule, Patendiametile, Patendivolinike Kojale, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele.

Vastused saadi Riigikohtult, Patendiametilt, Konkurentsiametilt ja Eesti Kaubandus-Tööstuskojalt, kellel ei olnud eelnõu kohta märkusi ega ettepanekuid.

---

<sup>1</sup> Komisjoni teatis „Suunised Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 kohaldatavuse kohta tehnosiirde kokkulepete suhtes“ (C/2026/2323). Arvutivõrgus: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=OJ:C\\_202602323](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=OJ:C_202602323)